

Bodembescherming binnen duurzaam bosbeheer

Martijn Boosten (Nunspeet, 14 maart 2018)

Sylvicultura oeconomica

“...eine solche Conservation und Anbau des Holzes anzustellen, dass es eine continuirliche beständige und nachhaltige Nutzung gebe...”

Hans Carl von Carlowitz (1713)

Duurzaam bosbeheer

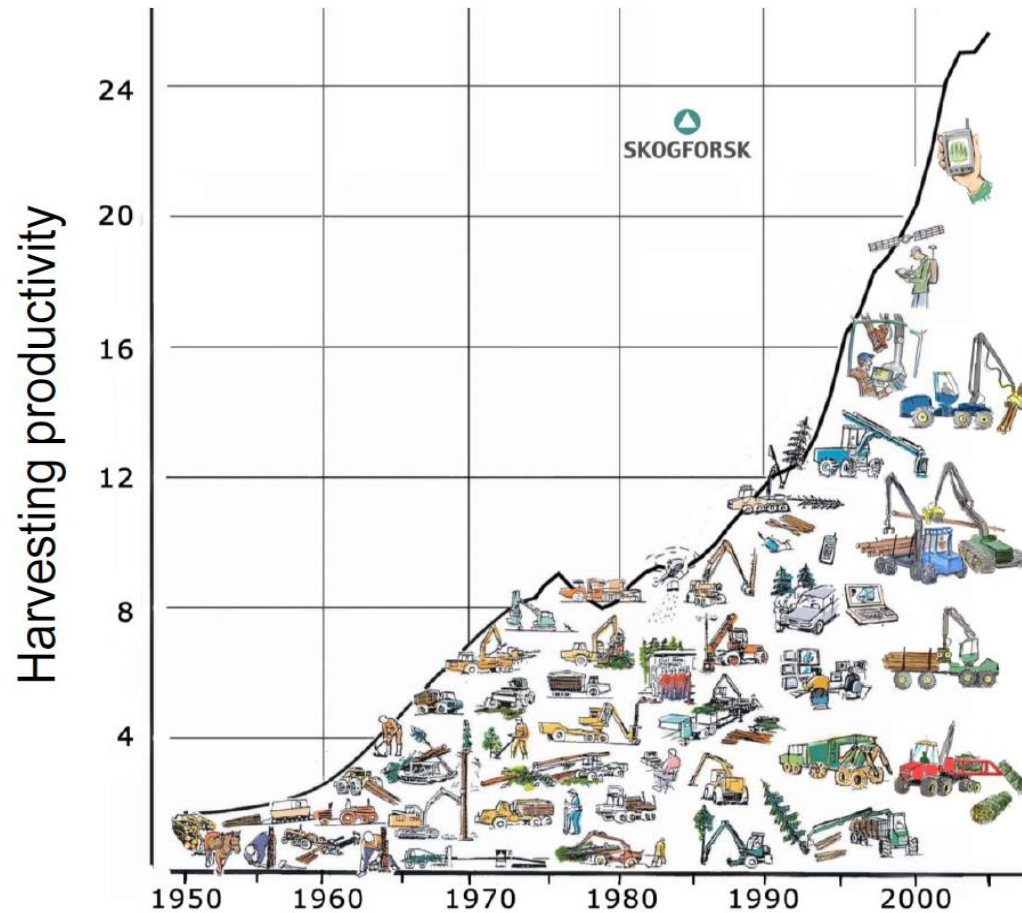
- Balans tussen economie, ecologie en sociale aspecten
- Steeds meer aandacht voor bescherming van de bodem als:
  - Ondergrondse motor (basis) voor de houtproductie
  - Habitat voor bodemleven
  - Archeologisch bodemarchief

Duurzaam bosbeheer

- PEFC (2011)
  - Bij de uitvoering van werkzaamheden dient schade aan de blijvende bomen, struiken en bodem zoveel mogelijk te worden voorkomen (Criterium 2.3)
  - Op voor verdichting gevoelige bodems dient een toereikend netwerk van werk- en uitsleppaden en ontsluitingswegen aanwezig te zijn (Criterium 2.4)
    - Spoorvorming moet zoveel mogelijk worden voorkomen
    - ...
- FSC (2017)
  - Bodemcompactie met mogelijke negatieve gevolgen voor de beheerdoelstellingen wordt voorkomen (Eis 31)
  - De beheerder gebruikt tijdens beheerwerkzaamheden machines en werkmethoden die de schade aan flora en fauna, blijvende opstand, dood hout, bodem en aardkundige/ spirituele/ cultuurhistorische waarden minimaliseert (Eis 39)

Bosexploitatie

www.skogforsk.se

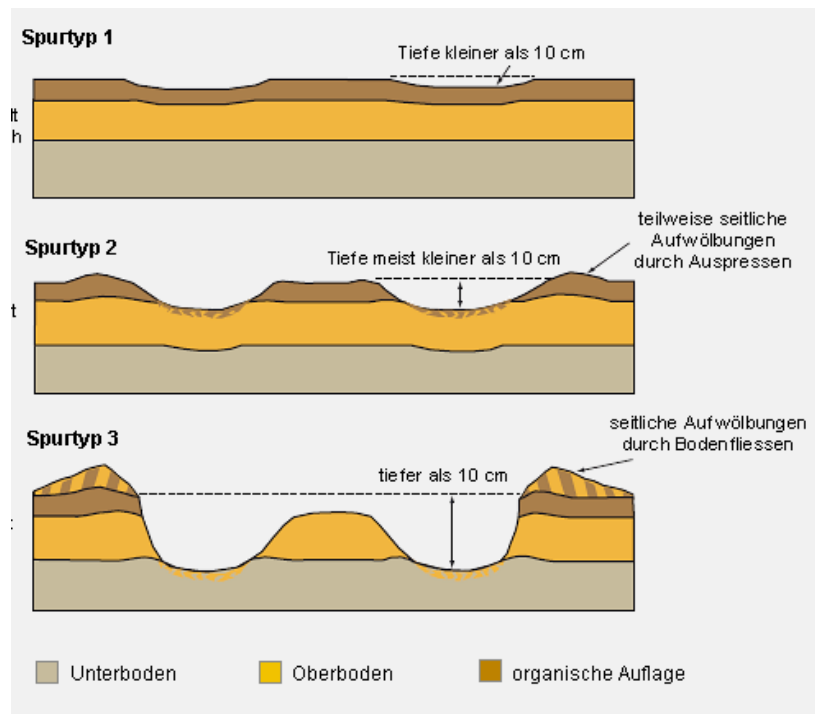
Effect bosexploitatie op bodem

Bron: Jansen, P., M. Boosten, M. Cassaert, J. Cornelis, E. Thomassen, M. Winnock (Red.). 2018. **Praktijkboek Bosbeheer** . Inverde & Probos.

Effect bosexploitatie op bodem

- Bodemverwonding
- Bodemverdichting en -vervorming

Bron www.waldwissen.de

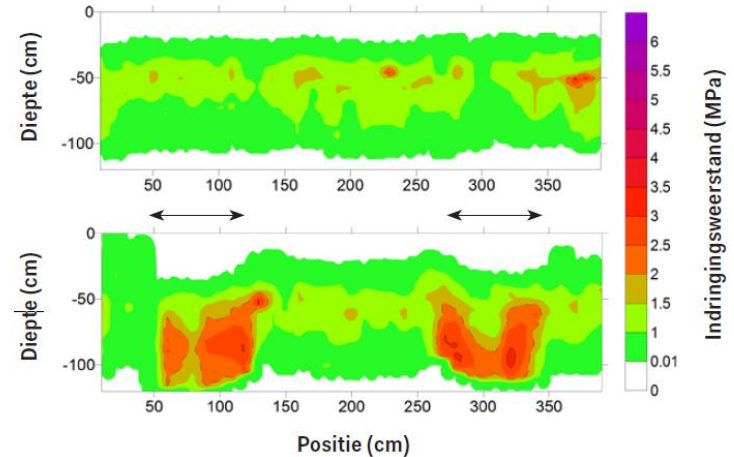
Bodemverwonding

- Oorzaken: neerkomen gevelde bomen en uitslepen hout
- Beperkt tot strooisellaag en bovenste bodemlaag
- Meestal zeer tijdelijk van aard
- Negatief op kwetsbare vegetatie in groeiseizoen (oud bosplanten, stinzeplanten)
- Positief voor creëren kiembed

Bodemverdichting en vervorming

- Oorzaken:
  - Bodemdruk
  - Schuifkrachten
  - Trillingen
- Grootste verdichting na eerste berijding
- Tot 75 cm naast het wiel effect

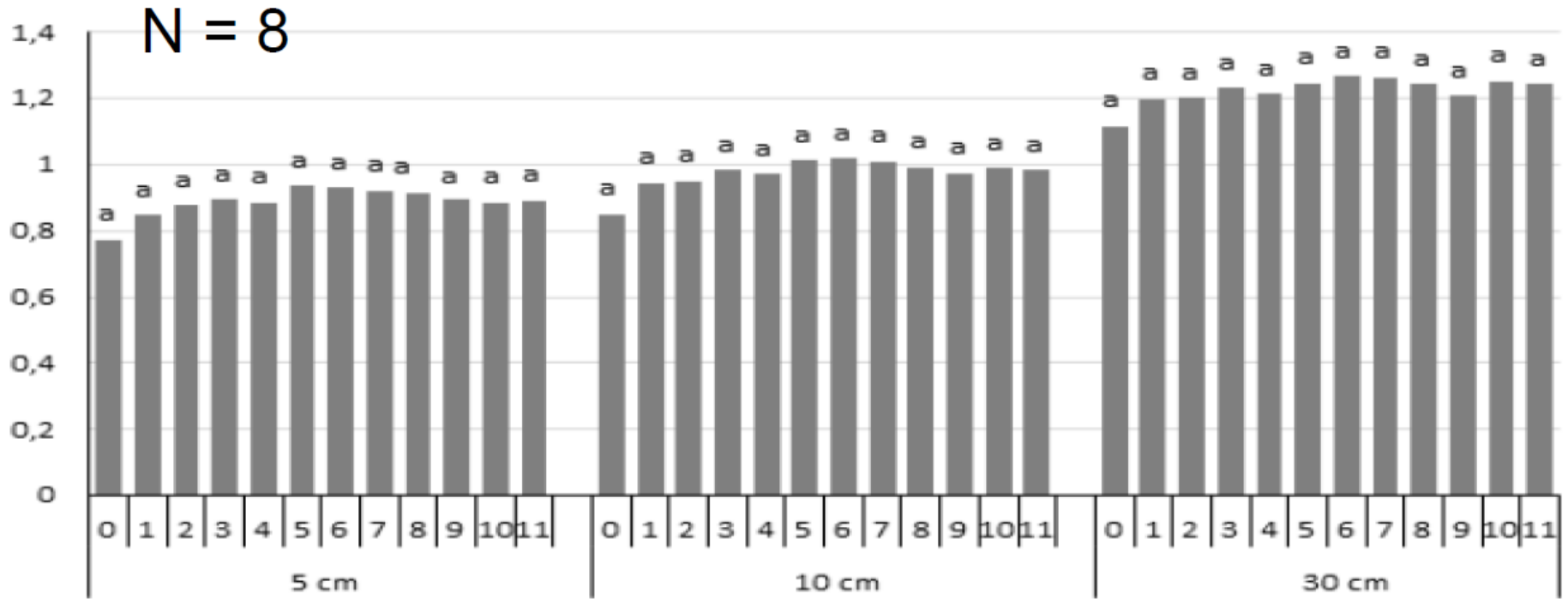

Bron: Ampoorter E. 2011. **Soil compaction due to mechanized forest harvesting: quantification of ecosystem effects and exploration of recovery potential**. PhD thesis. Gent, Ghent University.

Bron: Jansen, P., M. Boosten, M. Cassaert, J. Cornelis, E. Thomassen, M. Winnock (Red.). 2018. **Praktijkboek Bosbeheer**. Inverde & Probos.

Bodemverdichting en vervorming

Bodemverdichting en vervorming

- Afhankelijk van bodemtextuur, organisch stofgehalte en vochtgehalte

	Droog	Vochtig	Nat
Klei- en leembodems	Green	Red	Yellow
Zandbodems	Yellow	Green	Red

Mate van verdichting: groen: (weinig tot geen), oranje (matig) en rood (ernstig)

Bron: Potvliet, G. & W. Delforterie. 2016. Nooit meer van de gebaande paden? **Vakblad Natuur Bos Landschap**. nr 122, pag 3-5

Bodemverdichting en vervorming

Effect op:

1. Imago houtoogst

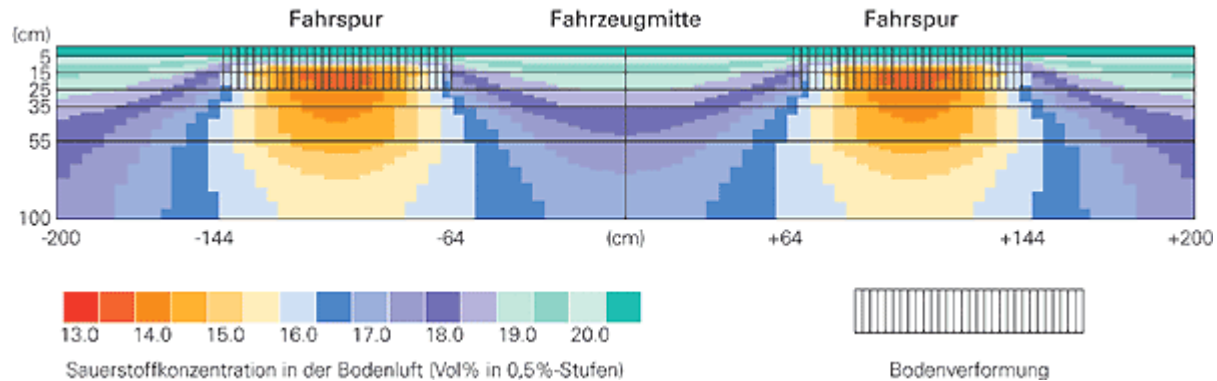
2. Productie en biodiversiteit:

- Gasuitwisseling beperkt, O₂ verminderd
- Doorwortelbaarheid verminderd, wortels sterven af
- Mychorrhiza, regenwormen, ...

3. Archeologie

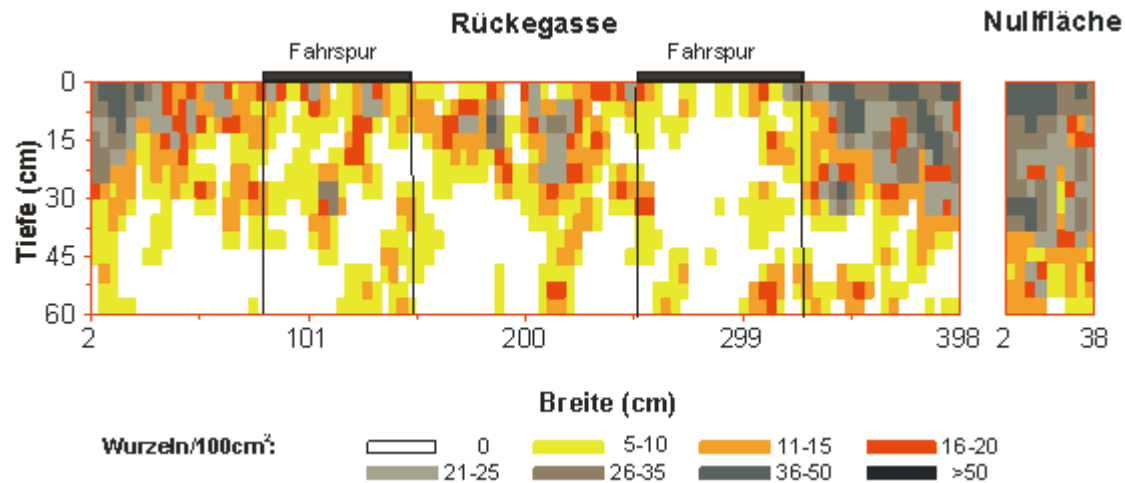

Vb. afname zuurstof

Nemestothy, N. 2009. Boden unter Druck – sind Bodenschutz und Holzernte vereinbar? **BFW-Praxisinformation** 19, 9 – 13 / www.waldwissen.net

Vb. afname wortels

Schäffer, J. 2002: Befahren von Waldböden – ein Kavaliersdelikt? *Der Waldwirt.* 29 (12), 21-23 / www.waldwissen.net

Vb. afname productie

Div studies over zaailingen op verdichte bodems t.o.v. ongestoorde bodems:

- 40-90% meer sterfte
- 30-50% reductie hoogtegroeï
- 20-30% reductie volumegroeï

Bron: Potvliet, G. & W. Delforterie. 2016. Nooit meer van de gebaande paden? **Vakblad Natuur Bos Landschap**. nr 122, pag 3-5:

Herstel

- Vriezen/dooien
- Zwellen/krimpen klei
- Biologische activiteit: bodemfauna, groei wortels, ...
- Verloopt traag (m.n. op zandgrond): 10-100 jaar
- Aanplant els?

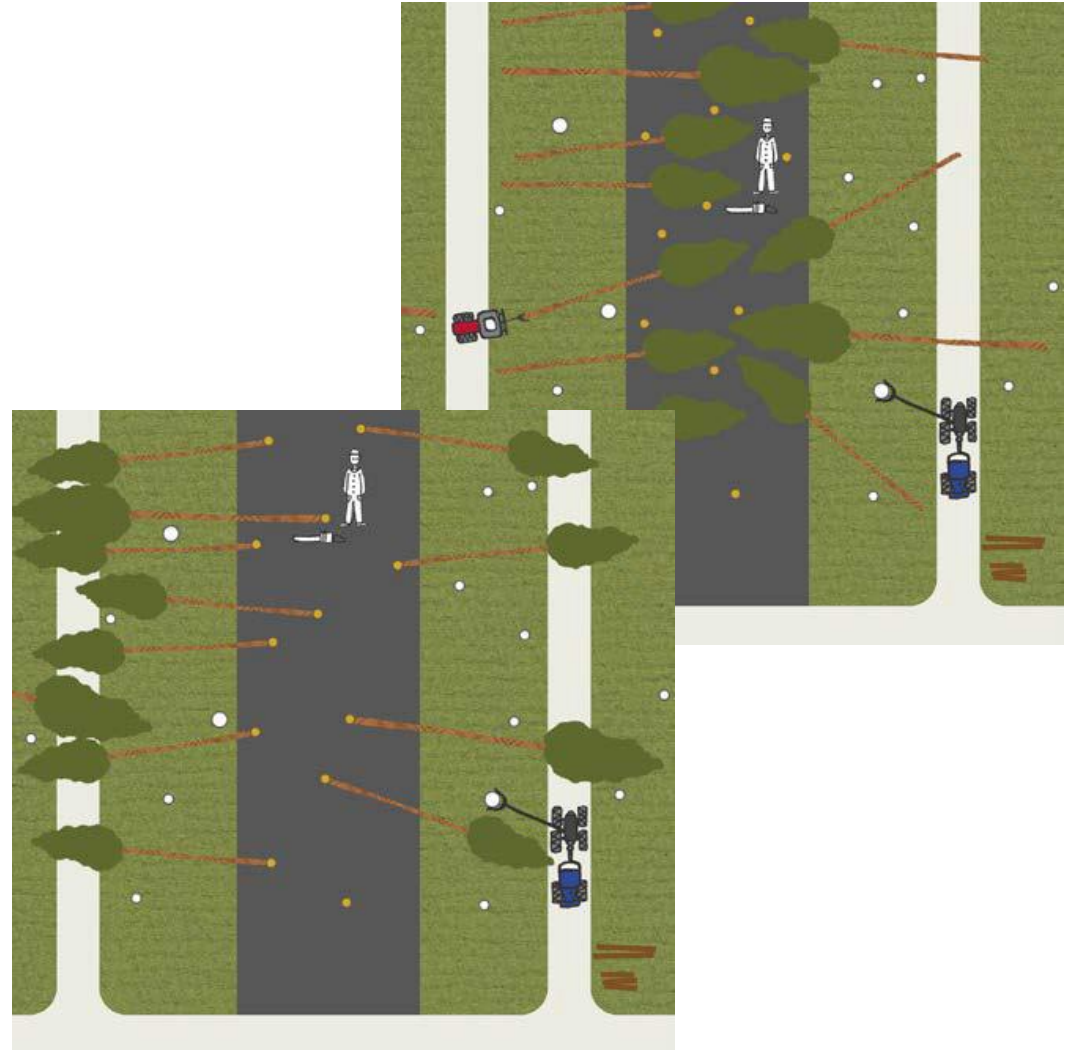
Bron: Meyer, Ch.; Lüscher, P.; Schulin R. 2011.
Verdichteten Boden mit Schwarzerlen
regenerieren? **Wald Holz**. 92, 10: 40-43. /
www.waldwissen.net

Voorkomen

- Werken in gunstige weersomstandigheden
- Takken op oogstpaden
- Gebruik van vaste dunningspaden
- Keuze van geschikte (alternatieve) machines en exploitatiemethoden

Vaste uitrijpaden

Bron: Jansen, P., M. Boosten, M. Cassaert, J. Cornelis, E. Thomassen, M. Winnock (Red.). 2018. **Praktijkboek Bosbeheer** . Inverde & Probos.

Keuze machine / exploitatiemethode

Bron: Jansen, P., M. Boosten, M. Cassaert, J. Cornelis, E. Thomassen, M. Winnock (Red.). 2018. **Praktijkboek Bosbeheer** . Inverde & Probos.

Dank voor uw aandacht!

martijn.boosten@probos.nl

www.probos.nl